

PSYCHOLOGIE U NÁS A JINDE

PhDr. JAROSLAV HLAVSA, CSc. — PADESÁTILETÝ

Do řad padesátníků vstoupil — ač se to zdá neuvěřitelné, soudíme-li podle mladistvého zjevu a pracovní výkonnosti — jeden z předních pracovníků v oblasti psychologie tvořivosti PhDr. Jaroslav Hlavsa, CSc.

Narodil se 24. 7. 1929 v Chomutově, dětství však prožil v kopaničářském kraji jižního Slovenska, kde jeho otec působil jako voják z povolání. Reálné gymnázium vystudoval v Hradci Králové (1940–1948). Za středoškolských studií se u Hlavsy vyhranily dva zájmy trvalejšího rázu: hudba a sport. Zůstal jim věrný dodnes. Válka sice zabránila, aby se hudbě věnoval profesionálně, nikdy však nepřestal být jejím zasvěceným ctitelem. Sportuje s potěšením a z rekreačně kondičních důvodů, zajímá jej však i psychologická stránka sportovní aktivity. Proto také v Hlavsově bibliografii nalézáme příspěvky z oblasti psychologie hudební tvorby a z psychologie sportu. — Psychologii vystudoval jubilant na filozofické fakultě UK v Praze (PhDr. 1953). Po studiích pracoval — zhruba 15 let — v Laboratoři vyšší nervové činnosti dítěte, ve Výzkumném ústavu pedagogickém a v psychologickém oddělení Pedagogického ústavu ČSAV v Praze. Další odborné zkušenosti získal ve vojenském a průmyslovém výzkumu. V letech 1973–1977 vedl specializované výzkumně aplikační pracoviště — Kabinet kreativity při Institutu pro rozvoj a realizaci vynálezectví a zlepšovatelství ČVTS v Praze. V současné době pokračuje ve vědeckém a pedagogickém programu tohoto pracoviště v Ústavu technicko-právní problematiky při ČVUT. Vedle funkcí stranických, odborných a pedagogických je už po několik období odpovědným řešitelem dílčího úkolu státního plánu výzkumu z psychologie tvořivosti.

J. Hlavsa se v první etapě své vědecké dráhy výzkumně orientoval na problematiku psychického vývoje, psychologie učení a kybernetických modelů (spolupracoval zde zejména s prof. Linhartem). Tuto etapu zakončil kandidátskou disertací „Princip zpětné signalizace“ (1964). Asi od roku 1965 se stále jednoznačněji zaměřuje na psychologii tvořivosti. Vychází v ní z marxisticky orientovaných analýz tvůrčího subjektu, tvůrčího procesu i společenských podmínek tvorby a zdůrazňuje zpětný vliv tvořivé činnosti na sociální a osobnostní rozvoj socialistického člověka. Proto centrem Hlavsova vědeckého zájmu je zkoumání metodických prostředků, které vedou k optimálnímu rozvoji tvůrčího potenciálu individua a kolektivu a analýza osobnostních a sociálně psychologických podmínek tvůrčí práce (např. psychických režimů, životního stylu, interakcí v kolektivu apod.). Aplikační možnosti psychologie kreativity ověřuje v řízení a v pedagogické praxi. Výsledkem této Hlavsovy výzkumně, pedagogické a aplikační činnosti je na 80 vědeckých studií a statí, popularizačních textů a jiných prací (včetně několika skript a pomůcek pro výchovu k tvořivosti). Do tisku jsou připraveny tři práce knižní. Hlavsa rovněž soustavně zpracovává bibliografii prací z psychologie kreativity.

Jubilant tenduje svým životním a pracovním zaměřením k takovému pojetí tvůrčí osobnosti, u níž jsou v rovnováze rozsáhlé vědomosti i schopnost aktivně a tvořivě proměňovat vlastní poznatky v reálné činy. Proto také psychologii kreativity nevidí převážně nebo pouze jako teoretickou disciplínu, nýbrž také jako oblast s množstvím aplikačních možností, včetně možnosti tvůrčí sebevýchovy. Tak lze Jaroslava Hlavsu považovat za jednoho z těch vědeckých pracovníků v oblasti psychologie, kteří systematicky a tvůrčím způsobem promýšlejí možnosti uplatnění teoretických poznatků v nejrůznějších odvětvích společenské praxe.

Milý Jaroslave! Myslím, že mohu vyslovit nejen jménem skupiny psychologů kreativity a jménem svým, nýbrž i za celou psychologickou obec přání, aby aplikace výsledků tvé výzkumné práce byla nadále tak bohatá a mnohostranná jako dosud a abys i v budoucnosti úspěšně realizoval svoje tvůrčí záměry ve výborné tělesné a psychické kondici.

J. Viewegh

VÝZNAMNÝ SLOVENSKÝ PSYCHOLÓG DAMIÁN KOVÁČ SA DOŽÍVA PÄTDESIATKY

Pri viacerých príležitostiach, naposledy na V. zjazde SPS sa konštatoval intenzívny rozvoj psychológie na Slovensku v posledných dvadsiatich rokoch. Na tomto rozvoji, najmä pokiaľ ide o výskum, má nemalú zásluhu náš jubilant PhDr. Damián Kováč, DrSc., ktorý sa 3. 8. 1979 dožíva päťdesiatky.

D. Kováč sa narodil vo východoslovenskej dedine Nižný Slavkov v rodine učiteľa. Po gymnáziálnych štúdiách v Prešove absolvoval štúdium psychológie na FFUK